

F O A I E

pentru

minte, inimă si literatură.

№. 2.

Luni, 13. Ianuarie

1847.

А п т и - с к и а з л.

Адекъ о днорвнѣтърѣ датъ звѣ ромѣнѣ,
каре воеще а не фаче скіаі саѣ словені.

„Inter mulierculas sciolus sibi et elo-
quens videbatur...“ S. Hieronymus
Epist. XXXII. ad Domnionem.*)

Де кѣтева зиле чіркѣлеазъ ші пе ла
поі зн манѣскіе пе о коалъ де хѣртіе,
ешіт дін пана звѣ ромѣнѣ; ашеа дар
дін пана звѣ фіѣ пердѣт ші ревеллѣ кон-
тра мѣтеі салле. Неферічітѣл ачеста се
дмпѣлпъ, се скрете а арѣта къ лімба
толдовенеаскъ — ел се теме а о пѣмі
лімбѣ ромѣнѣ — аре мѣтѣ пе лімба
сарматѣ; ші фіндкѣ дн прѣреа ачестѣі
поѣ лѣчаефѣрѣ ал Дачіеі сарматіі сѣлп
словені, тот еі пѣміді ші скіді, ва
сѣ пе спѣѣ къ лімба словенѣ есте мѣ-
та лімбеі поастре! Дн оаменіі чеі тічі
де сѣфлетѣ, — дн капетеле челле дпгѣ-
сте, ачаестѣ батжокѣрѣ а фѣкѣт дптіпѣ-
рїтѣрѣ! Везі ашеа! Дѣпѣ че стрїніі не
даѣ палме дн фадѣ, ла кѣмінѣл пѣрп-
тескѣ, пентрѣ-къ ромѣнѣ фінд фѣцїм де

словенісмѣ, акѣт пѣ маі ліпсіеа алта, де-
кѣт ка ші зн ретѣчіт де ромѣнѣ сѣлп
стеатѣтѣл евлавіеі сѣ рїдїче кѣдїтѣл асѣ-
пра мѣтеі салле! Ші чїне есте ачест не-
ферічіт? Дн манѣскіе се зїче „ціос іс-
кѣлітѣл;“ дар дн ессемплареле че ам
вѣзѣт, пѣ е сѣлпдпсепнат пѣмеле; прїп
зрмаре, нештїнд дакѣ дн алтеле ва фї
пѣс пѣмеле, еѣ о сѣл ретакѣ. Сѣлп сїгѣр
дпсѣ, къ чеі маі мѣлді ор сѣл вѣпоаскѣ.

Отѣл ачеста с'а сперїат де сворѣл че
а лѣат кѣлѣра лімбеі ромѣне, кареа дѣ-
пѣ кѣт зїче елѣ, есте деплінітѣ дн
кѣрділе „релїгіеі“ — вїне сѣ дпсеппаці
дн кѣрділе „релїгіеі“ поастре, ші аре а-
кѣт параграфіе атѣт де дпвекїтѣ (praes-
criptio)! — Елѣ се теме, — саѣ ворвїнд
адевѣрѣл се прѣфаче къ се теме: „ка пѣ
кѣтѣва (сѣлп ворѣеле лѣї) „ка пѣ кѣтѣва
сѣ се латїнізеаскѣ дппрѣвпѣ кѣ кѣвїнтеле
ші дпделлестѣ челлѣ латїнізат ал Dogme-
лор!“ Авзі ідеі дпкѣркате: сѣ се латїні-
зеаскѣ дпделлестѣ челлѣ латїнізат! Ассе-
менеа се сѣпѣрѣ пе чепсѣрѣ, къ сѣффере
дн тіпѣрїре кѣрді кѣ кѣвїнте форматѣ дѣ-
пѣ гѣстѣл фїештекѣрѣі партїкѣларѣ. Ка
кѣнд лімбеі, челлѣі маі фѣрѣмос капѣ де
оперѣ ал мїндеі оменешті, іар пѣтѣ пѣне
чїнева шарціні кѣ пѣтереа! Ка кѣнд п'ар

*) Ачесте кѣвїнте алле С. Іеронїмѣ сѣлп пе
ромѣніе: „Дптре мѣтѣшелле і се прѣеа,
къ ар фї шїтїгтор шї вїне кѣвѣлїтѣтор.“

ѳі штївт де тоці, къ академія дела Кръска, персеквтънд пе Таско пентрвкъ нъ скріеа дъпъ регъле еі, а ретас де ржсъл оамепілор, іар мареле поетѣ а трїзмѳат. — Дар квінтеле, дп каре омъл ачеста се пжнѳе де ченсъръ, сжнт іаръ о пробъ де днтвеката лві мїнте, шї мервексѣ а ѳї репродъсе: „Din ачѳаста нъ есте къ дрептъл а се сокотї о некввіндъ, ка зн партїкълар дъпъ гвстъл съѣ съшї дп кпвїаскъ кввінте . . . шї ченсра съ ле сѳѳере дп тпърїре“ шчл. Нъ vede вїетъл, къ ачѳесте доаъ негатїве зїкѣ токмаї дп протївъ де чеѳа че а квцетат еллѣ. — Пентрв термінї де штїндѳе пе трїмїте ла лїмба еленїкъ, шї дъпъ че дпфїръ о шлджїме де термінї грѳчї прїїмїдї маї дп тоате лїмбеле, дпкеїе асѳел: „Дппревпъ къ тоате алте пенвърате кввінте грѳчештї дп тѳте штїндѳеле латїно-цѳертано-франдозїте!“ Сжнт сїгър, къ нїчї еллѣ сїгър, нъ есте дп старе де ѳа пе спъне: че дпсетвѳазъ ачѳест кїнезїсѳъ: „штїндѳе латїно-цѳертано-франдозїте;“ дар шї репосатъл неологѣ Пралеа ар рїде цїїндъсе къ тжпа де пжнтече. —

Дптр'ачѳѳа нѳъ ачї пе пасъ де неѳде пъте дпсетпате, пе каре ле пвмеште дп ѳавоареа са, шї къ каре поате амъцї пе оїле челле пештївтоаре; дар маї тжлт де кжт де тоате пе пасъ де тїнерїмеа, къ реїа еллѣ, ка знѳїа че есте шї свпт тжнїме лві, поате съї дпалтвїаскъ перїкълосъл венїнѣ. Ачѳѳастъ тїнерїме нъ есте а лві: ѳа есте а патріеї, — ѳа есте а ромжнїмеї дптрѳї; ачѳѳаста поартъ вїїторъл постръ дп сїне. Пе ачѳѳаста сжнтѳем даторї тоці ромжнїї а о ѳерї де лїпїчїосъл венїа шї а о да вїїторълї къратъ ка арцїнтъл. Децї

пентрв тїнерїмеа ачѳѳаста тїам пропъс ѳѣ а ръне пжнза штїндѳеї, свпт каре се асквнде ачѳѳа пенорочїтъ дїсертъчѳне. Нъ маї зна те свпъръ, шї ачѳѳаста е, къ ам съ ворвексѣ де о матерїе ѳоарте дпсетпътоаре, дп мїжлокъл дпѳрвптъчїзнїлор. че се кввінѣ авътвъллї дп каллеа адевръллї, — знї авътът къ квцетѣ мїпчїнос.

Вїетъл ом се аккадъ пѳмаї декжт де колонїле romane addъсе дп Dacia. — Дъпъ че ворвеште къ зн ствдїѣ vederat де а дпнвцїа пвтеръл ачѳеллор колонїї пѳдвржндъсе а лъса нїчї тжкар шеапте, апої пъне пвтеръл Dacїлор де атълчї ла треї мїліоане, сокотѳалъ че о ѳаче дъпъ пвтеръл де треї сѳте мїї солдадї, къ карїї ар ѳї венїт Траїанѣ дп Dacia, шї зїче, къ шеасъ колонїї romane нъ потѣ ѳї сокотїте декжт а мїїа парте де латїнї дптре Dacї; прїн ѳрмаре къ „шеасъ тжргърї орї сате“ де шеасъ колонїї romane дп кърсѣ де 170 апнї пъпъ ла Аврелїанѣ, — кжнд с'аѣ трекжт дппої песте Дъпъре, — нъ аѣ пжтът стерѳе де тот лїмба Dacїлор, дпкжт съ се поатъ зїче къ лїмба Dacїлор, че аѣ ретас дп Dacia ар ѳї де орїджїне латїнъ. —

Аїчї дп пвджїне кввінте ам рѳстрїнс ачѳѳѳа че ел зїче дптр'о маре тжлджїме де ворбе ѳъръ нїчї зн ѳїрѣ. — Съї зїчї лві акжт, къ пої нъ пеам дїспвтат нїчї одаѳъ, дакъ лїмба дакъ есте де орїджїне латїнъ саж ѳа, чї дїспвта а ѳост тотдеаѳна деспрѳ лїмба ромжпъ дп Dacia? Съї спвї, къ пжмїнд еллѣ пе лїмба ромжпъ лїмба Dacїлор, карїї аѣ ретас дъпъ Аврелїанѣ аїчї, каде дп ачѳѳа грѳшеаллъ лодїкъ, каре о пвмескѣ petitio principii, кжнд адекъ їаї

de temeieș a ceea ce s'ar kăde mai dntieș
 съ арѣді къ квінте, — съ deверешті?
 Dnzadar; еллѣ пѣ ва съ те диделлеагъ.
 Dar ce vede, къ еллѣ есте дп ачаа пѣре-
 ре, къ лимва каре се кіамъ аствзі ромѣ-
 пѣ есте кіар ачаа а дачилор саѣ сарма-
 ділор — дѣпъ кѣм крѣде; — дпсъ нічі
 де ачааста пѣ ештї сігѣр: пентрѣкъ пѣ-
 маї декѣт дші контразіче, ворвїнд пѣмаї
 де квінте даче пѣстрате дп лимва ро-
 маѣнъ, саѣ — фїндкъ се фѣреште а о
 пѣмі ромѣнъ — дп лимва молдовенеа-
 скъ! Съ лѣсъм, къ тоате кѣте ле пре-
 сѣпѣне деспре пѣтѣрѣл Дачилор, шї ал
 арматеї лѣ Траїанѣ, сѣпт тот фортѣреде
 клѣдїте не зѣврѣ; dar кѣнд еллѣ дїп ѣе-
 ште квінте, не каре пѣмаї ле прѣсѣп-
 пѣне а фї даче, квінте че се гѣсескъ дп
 лимва ромѣнъ, — вѣа съ дѣкъ довадѣ
 къ лимва дачилор рѣмаші дп Дачїа, адекъ
 а поастрѣ, пѣ поате фї де оріціне латїнъ,
 атѣнчі кѣм те маї подї дїспѣта къ еллѣ?
 Чїне маї поате гѣсі фїрѣл ідеїлор лѣї?
 „Довадѣ авем“ — зіче еллѣ — „довадѣ
 авем квінтеле молдовенешті, векі але
 Дачилор: стежар, пѣдѣре, дѣтѣравѣ, хе-
 лештеѣ, кѣраре, грѣскѣ, прївескѣ, нїме-
 рескѣ шї алтеле.“ Каре дїа шоптїт, къ
 негрешїт ачесте квінте сѣпт даче, орі
 сармате, орі скїте? Тѣ не географѣл Вї-
 sching пѣ лѣї възѣт; дп еллѣ мї се паре,
 къ am dat шї еѣ песте стежар шї алтеле
 де ачесте, сокотїте де квінте даче; dar
 лѣї пѣтеаї дпсѣдї аї пѣне тот ачелле дп-
 трѣвѣчїні, не каре дї леам пѣс еѣ. Апої
 съ лѣсъм къ сігѣрѣ форма челлор треї
 верѣ дїп зрѣмъ, дп ескѣ, о фортѣ а лим-
 велор челтїче, — о фортѣ кіар а лимѣї
 latine (frigesco, calesco, mucesco, teresco,

etc.), о фортѣ шї а лимѣї italiane, —
 дї-ар фї пѣтѣт deskide okї*), ка съ вежі
 къ верѣї ачаїа, фїе дїп орі че лимѣъ, еї
 сѣпт ромѣніді де зп попѣл романѣ: dar
 кѣм пѣтѣші пѣне кѣвѣнтѣл кѣраре дп-
 тре квінтеле че претїнзі а фї даче орі
 сармате? N'аї възѣт къ кѣраре есте зп
 dїmїnŃtїvѣș дела калле, шї къ ачестѣ кѣ-
 вѣнт есте шї дп челлеламте лимѣе ро-
 mane: ла italiane carriera шї carriera, ла
 francezї carriere etc., — тот къ ачаа дп-
 сѣтпаре дп фїїндѣ, де зп локѣ не каре
 мерѣї, фѣцї, алмерѣї, дпайнтезї? Dar
 ачест мїнѣпат арѣтѣмѣнт, се дпкеїе дп
 квінтеле зрѣмѣтоаре, каре зрѣеазѣ дп
 манѣскїсѣ пѣмаї декѣт дѣпъ претїнсе-
 лѣкїте даче: „Шї къ лимва молдовенеа-
 скъ аѣ фост де оріцін сарматѣ саѣ сла-
 вопѣ, шї къ славонї сѣпт сармаді тотїї
 пѣмїді — шї скїді, доведеште кѣвѣнтѣл
 слав дела славѣ (грѣчешѣ докса), че дп
 лимва сарматѣ саѣ скїтїкъ дпсѣтпа слава
 predominantї, че пѣрта пре пѣтѣнт (пѣ
 шї дп черѣ?) глоателе poroadelor скїте
 дп веакѣрїле ачелле.“ De mїнѣне! Ашеа
 dar ачаа че аѣ кѣзтат історїчії чеї маї
 дп тоатѣ вїаца лор, асѣдѣнд, скоточїнд
 дѣпъ ісвоаре шї дпгїдїнд ла пѣлѣере прїп

*) Четїторѣл съ їрте ачаастѣ еспресїе, не каре
 пѣкѣтосѣл ачеста шї о а dat дпсѣнїї. Манѣ-
 скїсїсѣл сѣѣ се дпкеїе къ квінтеле ачесте:
 „Ачаастѣ кѣлѣцѣре — — — скоасѣ dїnтр'о
 вошкъ де тот пѣїнѣїнїтѣ.“ Еллѣ а сокотїт,
 къ зіче о rarїtate де челле маї пѣлѣкѣте, шї
 п'а възѣт де сеамѣ, къ алтѣл пѣл пѣтеа
 ватжокорї маї вїне декѣм с'а ватжокорїт еллѣ,
 пѣmїndѣшї канѣл о вошкъ де тот пѣїнѣїнїтѣ.
 Тот асѣтенеа пѣрере am авѣт шї еѣ де о-
 nїnїа лѣї; dar m'аnt фї сїт съ ї-о зікѣ.

бібліотечі, — ачеллѣ фертекат ши фер-
тѣкѣтор кѣвѣнт слав, каре deodatъ не
спѣне: Чіне сѣнт ромѣніі, чіне дачіі, сар-
маціі, скітіі, словеніі? — с'а дескоперіт
днтр'о „бошкѣ пѣіпцінітѣ“ а зпѣі . . . !
Іака вѣтрѣнѣл nodѣ ал лѣі Гордіѣ десле-
гат нѣмаі днтр'ѣн кѣвѣнт! Пѣкат de рѣ-
посаціі Schlözer ши Surowiecki, ши de D.
Schafarik бібліотекарѣл дѣла Прага, каріі
аѣ скріс томѣріі мѣлте деспре словеніі;
пѣкат кѣ нѣ афласерѣ де нова Агатап-
гел, ка сѣ вѣі сѣ і се днкіне. Bededі
знде дѣче орѣіа не оамені! Еллѣ нѣмаі
днтр'ѣн кѣвѣнт слав, — каре днсѣ de
кѣтре чеі веки нѣ с'а дат нічі дачілор, нічі
сармацілор, нічі скітілор: пентрѣкѣ нѣ ера
кѣпоскѣт, ши кѣнд с'а івіт дн сѣта а VI.
дѣпѣ Xc. нѣ с'а івіт ка слав, чі ка склав,
склавін, склавен, — ши атѣнчі сармаціі нѣ-
маі ераѣ не пѣмѣнт, — еллѣ зікѣ днтр'ѣн
сіпѣр кѣвѣнт пріптр'ѣн астѣел de салто
портале, фаче атѣте днкетѣрї; іар дн
кѣвѣнтѣл ромѣнѣ, не каре дачіі ка не
пѣтеле челлора че іаѣ сѣптѣжѣгат нѣ ши
л'ар фі днѣт, — нѣі dede дн гѣнд сѣ
се дѣкѣ не зп дрѣтм фѣрте овлѣ ши скѣрт
ла орїцінеа поастрѣ романѣ! —

Дѣпѣ кѣт ам зіс, еллѣ се апѣкѣ de
колонііле addѣсе de Траіанѣ, неврѣнд а
штї, кѣ ши дѣпѣ Траіанѣ с'аѣ маі addѣс
аічі колоніі. Дар чеѣа че вате ла окї, есте
кѣ еллѣ крѣде de сіпѣр, кѣ колонііле ро-
мане addѣсе аічі н'аѣ трекут несте нѣмѣ-
рѣл de 7; ва кѣ ар фі фост нѣмаі 6. —
Еѣ л'анш днтрева: de знде штїе еллѣ кѣте
колоніі аѣ addѣс romanіі аічі? Каре дн-
тре скрііторї а днсемнат нѣмерѣл лор? —
Дакѣ мѣна лѣі Траіанѣ, карѣа а пѣртат
арта кѣ атѣта вѣрѣвѣдіе, ар фі пѣртат ши

кондеіѣл кѣ ачѣѣашї дндемѣпѣтате, ка
Чесар ассѣпра Галлілор: атѣнчі поате, —
нѣмаі поате кѣ ам кѣноаште нѣмерѣл ко-
лоніілор; саѣ дакѣ чѣеллѣ пѣцііѣ коммен-
тареле скрісе кїар de мѣна лѣі Траіанѣ,
ар фі devenіт пѣпѣ ла ної: атѣнчі ам авѣ
негрешїт мѣлѣ лѣміпѣ. Орї дакѣ Тачїтѣ
ші-ар фі пѣтѣт днпліні кѣвѣнтѣл че нї'л
дѣ*) кѣ ва скріе дѣмпіа лѣі Траіанѣ: а-
тѣнчі н'ам фі ної дн історїа Дачіеі маі
пѣцііѣ ферїціді, декѣт сѣнт Дѣрманї, кѣ
чеѣа че а лѣсат ачѣст mare історїк деспре
дѣпшіі.**) Дар дн комментареле лѣі
Траіанѣ н'авем маі німік, — маі нѣмаі
штїре кѣ аѣ фост скрісе; іар de Тачїтѣ
нѣ есте нічі о зрѣтѣ кѣ ар фі скріс вїада
лѣі Траіанѣ. Дн Dіоне Кассїѣ авем де-
спре Траіанѣ нѣмаі фрѣнтѣре; чеїмалді
тоді сѣнт фоарте скѣрці. Іар скрііторѣ,
каре се нѣмере дн адїне колонііле roma-
не, нѣ есте вічі зпѣл дн чеі веки. De зп-
де штїт ної дарѣ, сѣ ворвїт де кѣтаре
ші кѣтаре колоніе? Дн ачѣі скрііторї, ка-
ріі дн днѣмпларе, нѣмаі дн днѣмпларе
аѣ нѣміт зпа орї маі мѣлте дн ачелле ко-
лоніі, дѣпѣ кѣт череѣ лѣкѣрѣл деспре каре
скріеаѣ, ши апої дн піетреле не каре с'а
гѣсіт кѣте о колоніе кѣ нѣтеле еї. Прїп
зрѣтаре нічі зп ом кѣ креерїі сѣпѣтошіі нѣ
ва кѣтеза а рѣтѣпзі нѣмѣрѣл колоніілор.

*) „Quod sї vita suppeditet, principatum D.
Nervae, et imperium Traiani, uberiorem se-
curioremque materiam senectuti seposui, rara
temporum felicitate, ubi sentire quae velis,
et quae sentias dicere licet.“ Tacit. Hist. I.
I. Cap. 1.

**) Tacitus „de situ, moribus et populis Germa-
niae.“

дъпъче чеї веки пѣ ле-аѣ пѣтърат ши дъ-
пъче астъзи пічі зп тѣритор пѣ ле маї
поате пѣтѣра пе тоате.

Дар авѣнд чїнева о дреаптъ idee істо-
рікъ деспре сістема де колонїї, — деспре
патѣра ши леціле лор (ius Coloniae) ла
романї, дп тоате періоаделе еї: адекъ
сѣнт реці, дп репѣблікъ, сѣнт Чесар кѣнд
тоатъ Італїа — атѣнчі романїтъ — а къ-
пѣтат дрептъл четъдъніеї romane, апої
маї дпкоаче сѣнт дппѣраці; авѣнд асе-
менеа дреаптъ idee де тѣнічіпівріле ро-
мане (ius municipiorum) къ тоате скїмвѣ-
чївнїле ла каре аѣ фост сѣпѣсе дп де
кѣрѣл історїеї romane, пѣлѣ сѣнт дппѣ-
раці кѣнд Італїа, Спанїа ши Галліа ераѣ
romanїте; жѣдекѣнд апої къ романїї дп
Dacia аѣ дптемеїат варїера лор дп кон-
тра варварїлор дїн ресѣрїтъл Европїеї, ши
къ дп рѣнеле четъдїлор се гѣсескѣ пѣ
пѣмаї зрме де колонїї чї ши де тѣнічі-
піврі: кѣноскѣнд тоате ачесте ши аппле-
кѣндъле ла Dacia, фѣрѣ пічі о тѣртѣріе
історїкъ, пѣмаї дѣпѣ датїнеле romane ши
дѣпѣ дппрецізѣрѣрі пе пѣтем форма о
idee деспре тѣлдімеа romanїлор addѣші
аїчі.

(Ва зрма.)

К а л е н д а р і з л .

Дп Алманахъла де дпвѣдѣтѣрѣ ши
петречере пе а. 1847 Іашї, чїтїм зрмѣто-
рїл артікол, кѣрѣї асемеенеѣ щїм віне къ
щепта тѣлді дїн чїтїторїї фѣїеї пѣстре.

„Потѣ зїче къ пімік есте пентрѣ ом
маї де лѣат дп вѣгаре де сеатѣ ши маї
де преѣвїт декѣт тїмпѣл. Дп ел с'аѣ

креат лѣтеа, дп ел есістѣ траїѣл еї ши
ал пострѣ, дела вѣпа лѣї дптревѣїре про-
він тоате резѣлтателе фолосїтоаре, зп мо-
мент перѣзт дїн vedere де тѣлте орї аѣ
трас дѣпѣ сіне перѣереа фортѣнеї, а фери-
чїреї, ва кіар а віедеї атѣт а зпїї ом кът
ши а статѣрїлор дптреці. Ла асемеене пре-
кѣтпѣнїре ши інтерес че поартѣ дп сіне
тїмпѣл, прївїнд векиї міто-фїлософї, л'аѣ
пѣміт пѣрїнтеле зейлор ши ал фѣпѣтѣреї.
Пре тїмп дпделегѣнд скрїптѣра дп пѣ-
теме дпчепѣт, зїкѣнд: Дптрѣ дпчепѣт
аѣ фѣкѣт Dzeѣ черѣл ши пѣтѣпѣтѣл, ши
еарѣ дптрѣ ачест дпчепѣт аѣ фост кѣ-
вѣтѣл мїндеї дѣтнезеєщї прїн кареле то-
те с'аѣ фѣкѣт. Спре кѣноащереа ши апплї-
кареа тїмпѣлѣї дп інтереселе поастре пе
сервеще календарїл.

Че есте календарїл?

Дппѣрѣдїреа тїмпѣлѣї дп ані, лѣнї,
септѣтѣнї ши зїле, се жїатѣ календарїл.
Кѣвѣпѣтѣл календарїл віне дела латїнѣл са-
lendarie ши ачеста дела елїпѣл κάλει κημ
саѣ стрїгѣ, пентрѣ-къ дп лїпса зпїеї асе-
тїне кѣрѣї, преѣтм есте календарїл де
астѣлї, дп каре поате vedé fie чїне кѣнд
е зїоа дптѣїа а зпїеї лѣнї, къ алт кѣвѣпѣт
кѣнд се дпчепеа лѣпа, ла Romanї, дп а-
дїзпѣл зїлеї дптѣеа, зп преот се сѣїа пе
зп тѣрп лѣпгѣ каса де фѣат фѣкѣтѣ де
Romѣлѣс, кареа се пѣтеа: Кѣрїа калавѣра,
ши стрїга: κάλει „Мѣне е зїоа дптѣеа а
кѣтѣреї лѣнї.“ Дїнтре четеле преодїлор
че авеа романїї, понтїфїчїлор ера дпкре-
дїпѣатѣ регѣлареа кѣрѣлѣї анілор адекъ
а календарїлѣї.

Пѣсторїї де пе шесѣл Еѣфратѣлѣї ш
а Нілѣлѣї аѣ фост чїї дптѣї астронотї, ш

припърта регълаторі аї тімъвлі ші аї апъвлі. Търпъл Вавілонъвлі саѣ търпъл лві Бавел, ал соарелві, есте чеа таї веке стелоскопіе (обсервѣтоаре де стеле,) ші о-веліскъріле Еціптъвлі челе таї веки орніче де соаре, къ а кърора зтъръ се аръта не вп черк днсетнат дн ціъръл лор осевітеле стадіі а ле зілеї, пѣміте оаре, дела рѣсърітъл сѳрелві пълъ ла апъс, де внде аѣ рѣмас сорнікъл (орнікъл де сѳре) ла пої пълъ аствзі.

Бавілоненіі, еціптеніі, феніченіі, гречіі ші дн зртъ романіі стѣтъръ регълторіі періодъвлі апъал, адекъ а дѣквоцізърріі соарелві. Нѣмідіі калкъла таї днтѣ 12 1/2 лѣміне саѣ ротірі а ле лѣнеї дн ціъръл пѣтѣптъвлі, дн кърсел вѳі ап, іі дїстрі-вѳіръ таї днтѣ аѳл пречедѣтор дн 12 пърді пѣміте лѳі саѣ теже, ші не чел зртѣтор дн 13, пентрѣ а іотра дн калкъладіе ші жѣтѣтѣділе де лѣпъ.

Солоп лецівіторіѳл Атенеї ла 639, д. де Хс. възънд ліпса че зрта днтрѣн ап соларіѳ, дн казва тежелор лѣпаре, леаѣ ре-гълат де 29 1/2 зіле, ші пентрѣ а се пѣтѣ калкъла къ аквратедѣ апъл, каноніѣ ка шесе лѳі сѣ фіе де 29 ші шесе де 30 зіле. Къ тоате ачесте челе 12 лѳі дн аша мод регълате де Солоп, депотрїві-дѣсе акврат къ апъл соларѣ, зрта ші дѣ-пъ ачеїа копѳѳіе.

Дечі Метон математікъл атепїан ла 432 днпїнте де Хс. (27. Іюліе) калкълъ къ дн кѳрс де 19 ані лѣмініле дѣквоціз-рѣнд ажѳнг де стаѣ дн реладіа лор къ-трѣ кърсел апъвлі соларіѳ тот дн ачелаш пѣнт, де внде аѣ пѣрчес, адекъ пащереа лѣмінеї віне тот дн ачелаші зі а лѣнеї, дн кѳре сѣаѣ фост пѣскѣт къ 19 ані таї пїпїнте.

Ъп асемене період се пѣмі чікъл лѣнеї пре кареле Атенеї ла 433 ані д. де Хс. лааѣ скріс не о тавъл де мартеръ къ лі-теріле де авр, пѣміндѣл пѣтерѣл аврїт. Метон адѣсе дн Егіпет ші дн Халдеа пе-ріодъл ачеста, компѣс дн 19 ані соларі кѳпрїнзеторі де 19 ані лѣпарі ші 7 лѣні днтрекълате.

Пре кът е де невое сѣ апліче отѣл тімъвл ші ал знеї зі-ноптімі ші ал дн-трегълві сеѣ кѳрс де віадѣ дн лѣкъррі фолосітоаре, аша към ведем къ пѣстѣіто-рїѳл Дѣмнезеѣ аѣ пѣс стелеле, лѣпа ші соареле дн фертамент ка къ ал лор кѳрс регълат ресърїнд ші апъїнд дн орїзон, ка сѣл лѣмінеаѣ ші сѣ днформеѣе зімеле ші апо-тімъвріле і къ а лор кълдѣръ ші операдіі метеоріче ле мені сѣ копѳѳнтѣ-еаскъ ла продѣчереа пѣтѣптъвлі; пре а-тѣта аѣ фост де невое сѣ се регълеѣе тім-пъл дѣпре кѳрсѣл корпѣрілор (трѣпѣрілор) чередіі, де кѳре се атѣрѣл сѳера пѣтѣп-тѣвлі, пре кѳре локвім пої, ка сѣ ідіе от-тѣл дн че момент се аѣл ші че ар тре-взі сѣ факъ. Спре асемене тімпорегъларе пі сервеще календарѣл ші орнікъл.

Зїоа ші поаптеа іаѣ днѳѣдошат отѣвлі челе таї днтѣе тімпорѣтѣсрї; сѣаѣ фѣкѣт сеаръ ші сѣаѣ фѣкѣт дїмінеадѣ, зїоа днтѣе, зіче скріпѣтѣра ла картеа фачереї.

Лѣпа, пре кѳреа креаторіѳл о аѣ пѣс спре лѣмінареа попѣї къ але сале фазе (префачері дн діскъл еї) дела пащереа лѣмінеї пълъ ла піскареаї ші істовїреа спѣт-днпѣрдїтѣ къте дн 7 зі-ноптімі дѣ-пре челе 4 феде але еї, адїкъ 1. Пѣтра-рїѳл днтѣѳ ал пащерїі, 2. Ал пїлполвоїеї, 3. Ал піскѣреї, і ал 4. Ал істовїреї, аѣ пѣ-тѣт днѣче пре от ла калкъла сепѣтѣ-

ней ши ал лъней саѣ мензеі. *) Апоі кърса соарелѣі prin челе 4 апо-тімпѣрі, пѣміте: тоампѣ, еарпѣ, прімпѣварѣ ши варѣ, дѣчепѣнд дела зп пѣнт: а) дѣпре зпії ал тѣмпнеі адекѣ ал еквінопціеі де тоампѣ, б) алдїі ал ернеі адікѣ ал солстїдїеі де еарпѣ, в) алдїі ал прімпѣвереі адекѣ ал еквінопціеі де прімпѣварѣ, д) алдїі ал вереі дела солстїдїа де варѣ, ши вїнд еарпши ла ачела, аѣ пѣтѣт дндѣне пре ом ла афлареа челеі маі маі тімпо-тѣсѣрі, каре есте апѣл. Апѣл дарѣ есте сѣта зїноптїмілор, дн кареле соареле дѣкѣпціѣрѣ фѣкѣнд кърса сеѣ дѣчепѣт дела зп пѣнт ши ажѣпѣнд кѣ фелїрїтеле сале тімпетѣдї еарѣ ла ачелашї прекѣт ла ідееа сѣпт-дѣпѣрціреі тімпо-тѣсѣреі челеі маі мїчі, каре есте зїоа, с'аѣ пїндѣсе сїреа соарелѣі дела ал сеѣ рѣсѣрїт дн орїзон ши коворїреа са пѣпѣ ла апѣпере, дѣкѣт vedem дѣпѣрціреа зїлеі днтре попор пѣпѣ астѣзі дн зрѣтѣторїѣл mod.

а) Ресѣрїреа (соаре-ресаре).

б) Прѣзешорѣл кѣнд е соареле де треі лѣнчі.

в) Прѣзѣл кѣнд стѣ соареле дн крѣче ла атеазѣ-зі.

д) Померїда (kindia), кѣнд е тімп де тоакѣ.

е) Апѣсѣл (соаре-апѣне).

Еарѣ поаптеа о дѣпарт.

а) Дн амѣргѣл.

б) Дн а треїа вїглѣ (стражѣ) пе ла вѣлкѣте дѣпайнтеа кѣпѣтѣторїлор.

в) Ла кѣпѣтѣторї сеаѣ мїез де нѣпте.

д) Ла тѣпекѣте.

е) Дн зорї де зі: кѣнд се дѣпѣпѣт зїоа кѣ поаптеа, сеаѣ кѣнд се змезеѣе де зїѣт.

Ла 331 апї дѣпайнте де Хрїстос, дѣпѣ 102 дн зрѣта лѣі Мегон, математїкѣл Калїпѣс аѣ обсерват кѣ перїодѣл де 19 апї трече песте кърса солар кѣ 6 оаре.

Романїі сѣпт ачелї карїі аѣ прелѣкрат маі тѣлт календарїѣл. Ромѣлѣс аѣ формат зп ап де 10 лѣнї, дн каре патрѣ Мартїе, Маї, Квїнтїл ши Октомвріе; авеа 31 зїле, еарѣ челеламте Април, Іюніе, Сестїл, Септемвріе, Декемвріе пѣмаї 30 де зїле. Вѣзѣнд кѣ дѣпѣ асемеѣе дѣпѣрціре пѣесе дн капет апѣл солар аѣ маї адаос пре лѣпѣгѣ ачесте лѣнї атѣте зїле кѣте ажѣпѣцеа спре дѣдеплїнїреа апѣлѣі, адекѣ пѣпѣ кѣнд кѣлка соареле дн пѣпѣтѣл ачела де знде пѣрчесесе.

Зрѣтѣторїѣл реѣе дѣпѣ Ромѣл. Назѣ Помпїліе, оборї калкѣлациа ачеаста; ел адаосѣ 50 зїле, ши маї лѣѣ дела фїе-каре лѣнѣ дн челе шесе че ера де 30 кѣте озі, ка сѣ рѣтѣіе стїнгере кѣте де 29, фїнд кѣ дѣпѣ опїнїа са чеа петагорїкѣ пѣтерѣл пѣреке ера неогѣр, ши адѣпѣндѣле кѣ челе де маї сѣс фѣкѣ 56, дн каре дѣпортѣ доѣт лѣнї кѣте де 28 зїле, копсакрѣндѣле зїпѣлѣі де ап Іанѣс ши зїнілор інферналї, пентрѣ каре ле пѣмі пе зпа Іанѣарїе ши пе алта Феврѣарїе. Аша фел портѣ апѣл соларїѣ де 12 лѣнї компѣс дн 350 зїле, ши днпорѣндѣі ка пѣпѣ ла соїреа соарелѣі дн пѣпѣтѣл де знде аѣ пѣрчес, маї тревїнд, сѣсе адаосѣ аѣ зїле аѣ оаре. Треаѣа ачеаста а сѣплетѣпѣтѣреі апѣлѣі о лѣсѣ преодїлор попѣфїчі, карїі пѣ преѣетарѣ а фаче ши де аїче авѣс, скѣртѣнд сеаѣ лѣпїнд апѣл

*) Лѣпѣ се зїче планета че лѣтїнеазѣ пе черїѣ, еарѣ зїлеле днтрѣ кареле се петрече лѣтїна се зпа пѣ дн вѣкї мїезе сеаѣ менѣ.

дъпре интерес, джкът спре а се лънци пен-
тръ чеї че ера дн дерегъторіі (Фіинд къ ла
Romanі, ка шї ла пої пъпъ ла дитродъче-
реа регламентълзі, се да пзмаї пе зп ан
дерегъторііле), сеаѣ а се скърта апъл къ о
зі пентръ ачеї че ера съ интре, сеаѣ авеа
съ іасе, адесеорї се кзмпъра къ предърї
марї.
(Ва зрма.)

Л Ъ Н Т Р А Ш Ъ Л.

Він аіче, він въдікъ
Де тъ трече маї кърънд,
Трацеці лънтреа зшърікъ,
Къ дін мзнте шверънд
Вжнтъла віне шї мїї фрікъ.

Він к' апої, ла пълъріе
Воїз съ'дї пзи зп сток де флорї.
Ба нъ, драга mea Marie,
Даръла іста ла фїчорї,
Дї пре мікъ възъріе!

Він къ анаї дупегрітъ
Шї ла гжт дїї воїз лега:
О пафратъ азрітъ.
Ба, нъ воїз а о пърта,
Кънд де фрікъї дързітъ.

Він къ плоаїаї фъріоасъ
Шї'дї воїз да інелъла меѣ.
Ба, нъ, нъ фатъ фрътоасъ,
Шї къ нъ-с тіреле тѣѣ,
Шї логоднаї крedinчоасъ.

Він шї нацї о крвчїлцъ,
Чеї сѣинцїтъ кіар ла скїт;
Ла пент поарто тѣї въдїцъ,
Фїї крещїн, фїї ом чїнстїт
Шї тѣ іа акъ 'н лънтрїцъ.

Маї тълт джсъ нъ се vede
Пе мал фата цървїнд.

Ел вжслеазъ шї еа шъде
Лънгъ джнсъл сързїнд,
Пъл' о трече 'н лънка верде.

D. Г.

КРИМА ШІ ВІРТЪТЕА.

Длчепътъл крімеї аре кале ларгъ прїн къмпїї,
А еї зпсе painтаре
Е пеказ шї сьпъраре,
Шї сѣършїтѣї поанте пеагръ къ фїорї шї къ зрїї.
А вїртъдїї кале сѣжнтъ аре канът рънезїн
Шї дъ спайте ла vedepe
Д' остънееле шї къдеpe,
Ънсе дъче маї департе ла ал сеѣ аѣтор дївїн.
N. Велїа-Тїнкъ.

Din Curgierul de ambe sexele a
Длві пъхарпїк Іоан Еліад періодъла Vlea
тїпърїт къ літере romane се афлъ депъсе
ачї ла Редакция Фоїеї шї а Газетеї есем-
пларе 45 дн къте 24 кóле, ла каре се ва
маї адаоце пе врео 4 кóле зп вокабълар
де квинтеле нóъ длчепът пе вóла а 24-а.
Предъл зпвї есемплар есте 3 ф. 30 крї арц.
— Матерїіле пълїкате дн ачел період сълт
маї тóте де зп mare интерес.

Din Фóіеа пентръ мїнте, інімъ
шї літератъръ се кзтъ дóъ есемпларе
днтреці пе тодї 9 анії дела 1838—1846
къ предъл препътераціеї каре л'аѣ авѣт.
Воїторїї а вїнде вреън есемпларїз съ вїне-
воїаскъ а се адреса кътръ Редакция, ла ка-
реа нїчї зп есемпларїз нъ маї е de прїсос.

**Kurzer Ueberblick der Ge-
schichte der Romänen** аре пре-
дъла 40 крї арц.